

Punguța cu doi bani **de Ion Creangă**

Era odată o babă și un moșneag. Baba avea o găină, și moșneagul un cucuș; găina babei se oua de câte două ori pe fiecare zi și baba mânca o mulțime de ouă; iar moșneagului nu-i da nici unul. Moșneagul într-o zi perdu răbdarea și zise:

— Măi babă, mănânci ca în târgul lui Cremene. Ia dă-mi și mie niște ouă, ca să-mi prind pofta măcar. — Da' cum nu! zise baba, care era foarte zgârcită. Dacă ai poftă de ouă, bate și tu cucușul tău, să facă ouă, și-i mânca; că eu așa am bătut găina, și iacătă-o cum se ouă.

Moșneagul, pofticios și hapsin, se ia după gura babei și, de ciudă, prinde iute și degrabă cucușul și-i dă o bataie bună, zicând:

— Na! ori te ouă, ori du-te de la casa mea; ca să nu mai strici mâncarea degeaba.

Cucușul, cum scăpă din mâinile moșneagului, fugi de-acasă și umbla pe drumuri, bezmetec. Și cum mergea el pe-un drum, numai iată găsește o punguță cu doi bani. Și cum o găsește, o și ia în clonț și se întoarce cu dânsa înapoi către casa moșneagului. Pe drum se întâlnește c-o trăsură c-un boier și cu niște cucoane. Boierul se uită cu băgare de seamă la cucuș, vede în clonțu-i o punguță și zice vezeteului:

— Măi! ia dă-te jos și vezi ce are cucușul cela în plisc.

Vezeteul se dă iute jos din capra trăsorei, și c-un feliu de meșteșug, prinde cucușul și luându-i punguța din clonț o dă boierului. Boierul o ia, fără pă sare o pune în buzunar și pornește cu trăsura înainte. Cucușul, supărat de asta, nu se lasă, ci se ia după trăsura, spuind neîncetat:

Cucurigu ! boieri mari, Dați punguța cu doi bani !

Boierul, în ciudat, când ajunge în dreptul unei fântâni, zice vezeteului:

— Mă! ia cucușul ist obraznic și-l dă în fântâna cea.

Vezeteul se dă iarăși jos din capră, prinde cucușul și-l azvârle în fântână! Cucușul, văzând această mare primejdie, ce să facă? Începe-a înghiți la apă; și-nghite, și-nghite, până ce-nghite toată apa din fântână. Apoi zboară de-acolo afară și iarăși se ia în urma trăsorei, zicând:

Cucurigu ! boieri mari, Dați punguța cu doi bani !

Boierul, văzând aceasta, s-a mirat cumplit și a zis:

— Mă! da' al dracului cucuș i-aista! Ei, las' că ți-oiu da eu ție de cheltuială, măi crestatule și pintenatule!

Și cum ajunge acasă, zice unei babe de la bucătărie să ia cucușul, să-l azvârle într-un cuptor plin cu jărat și să pună o lespede la gura cuptorului. Baba, cănoasă la inimă, de cuvânt; face

cum i-a zis stăpănu-său. Cucușul, cum vede și astă mare nedreptate, începe a vărsa la apă; și toarnă el toată apa cea din fântână pe jaratic, până ce stinge focul de tot, și se răcorește cuptoriul; ba încă face ș-o apăraie prin casă, de s-au îndrăcit de ciudă hârca de la bucătărie. Apoi dă o bleandă lespezei de la gura cuptorului, iese teafăr și de-acolo, fuga la fereastra boierului și începe a trânti cu ciocul în geamuri și a zice:

Cucurigu ! boieri mari, Dați punguța cu doi bani !

— Măi, că mi-am găsit beleaua cu dihania asta de cucuș, zise boierul cuprins de mierare. Vezeteu! Ia-l de pe capul meu și-l zvârle în cireada boilor ș-a vacilor; poate vreun buhaiu înfuriat i-a veni de hac; l-a lua în coarne, și-om scăpa de supărare.

Vezeteul iarăși ia cucușul și-l zvârle în cireadă! Atunci, bucuria cucușului! Să-l fi văzut cum înghițea la buhai, la boi, la vaci și la viței; păn-a înghițit el toată cireada, ș-a făcut un pânțec mare, mare cât un munte! Apoi iar vine la fereastră, întinde aripele în dreptul soarelui, de întunecă de tot casa boierului, și iarăși începe!

Cucurigu ! boieri mari, Dați punguța cu doi bani !

Boierul, când mai vede și astă dandanaie, crăpa de ciudă și nu știa ce să mai facă, doar va scăpa de cucuș. Mai stă boierul cât stă pe gânduri, până-i vine iarăși în cap una.

— Am să-l dau în haznaua cu banii; poate va înghiți la galbeni, i-a sta vreunul în gât, s-a îneca și-oiu scăpa de dânsul.

Și, cum zice, umflă cucușul de-o aripă și-l zvârle în zahnaua cu banii; căci boierul acela, de mult bănărit ce avea, nu-i mai știa numărul. Atunci cucușul înghite cu lăcomie toți banii și lasă toate lăzile pustii. Apoi iese și de-acolo, el știe cum și pe unde, se duce la fereastra boierului și iar începe:

Cucurigu ! boieri mari, Dați punguța cu doi bani !

Acum, după toate cele întâmplate, boierul, văzând că n-are ce-i mai face, i-azvârle punguța. Cucușul o ia de jos cu bucurie, se duce la treaba lui și lasă pe boier în pace. Atunci toate paserile din ograda boierească, văzând voinicia cucușului, s-au luat după dânsul, de ți se părea că-i o nuntă, și nu altăceva; iară boierul se uita galiș cum se duceau paserile și zise oftând:

— Ducă-se și cobe și tot, numai bine că am scăpat de belea, că nici lucru curat n-a fost aici!

Cucușul însă mergea țanțoș, iar paserile după dânsul, și merge el cât merge, până ce ajunge acasă la moșneag, și de pe la poartă începe a cânta: "Cucurigu !!! cucurigu !!!" Moșneagul, cum aude glasul cucușului, iese afară cu bucurie; și, când își aruncă ochii spre poartă, ce să vadă? Cucușul său era ceva de spăriet! elefantul ți se părea purice pe lângă acest cucuș; ș-apoi în urma lui veneau cârduri nenumărate de paseri, care de care mai frumoase, mai cucuiete și mai boghete. Moșneagul, văzând pe cucușul său așa de mare și de greoiu, și încunjurat de-atâta amar de galițe, i-a deschis poarta. Atunci cucușul i-a zis:

— Stăpâne, așterne un țol aici în mijlocul ogrăzii.

Moșneagul, iute ca un prâsnel, așterne țolul. Cucușul atunci se așază pe țol, scutură puternic din aripi și îndată se umple ograda și livada moșneagului, pe lângă paseri, și de cirezi de vite; iară pe țol toarnă o movilă de galbeni, care strălucea la soare de-ți lua ochii! Moșneagul, văzând aceste mari bogății, nu știa ce să facă de bucurie, sărutând mereu cucușul și dezmerdându-l. Atunci, iaca și baba vine nu știu de unde; și, când a văzut unele ca aceste, numa-i sclipeau răutăcioasei ochii în cap și plesnea de ciudă.

— Moșnege, zise ea rușinată, dă-mi și mie niște galbeni! — Ba pune-ți pofta-n cuiu, măi babă! Când ți-am cerut ouă, știi ce mi-ai răspuns? Bate acum și tu găina, să-ți aducă galbeni; c-așa am bătut eu cucușul, știi tu din a cui pricină... și iaca ce mi-a adus!

Atunci baba se duce în poiată, găbuiește găina, o apucă de coadă și o ia la bătaie, de-ți venea să-i plângi de milă! Biata găină, cum scapă din mâinile babei, fuge pe drumuri. Și cum mergea pe drum, găsește și ea o mărgică și-o înghite. Apoi răpede se întoarce acasă la babă și începe de pe la poartă: "Cot, cot, cotcodac !" Baba iese cu bucurie înaintea găinei. Găina sare peste poartă, trece iute pe lângă babă și se pune pe cuibariu; și, după vrun ceas de ședere, sare de pe cuibariu, cotcodocind. Baba atunci se duce cu fuga, să vadă ce i-a făcut găina!... Și, când se uită în cuibariu, ce să vadă? Găina se ouase o mărgică. Baba, când vede că și-a bătut găina joc de dânsa, o prinde și-o bate, și-o bate, până-o omoară în bătaie! Și așa, baba cea zgârcită și nebună a rămas de tot săracă, lipită pământului. De-acu a mai mânca și răbdări prăjite în loc de ouă; că bine și-a făcut răs de găină și-a ucis-o fără să-i fie vinovată cu nemica, sărmana!

Moșneagul însă era foarte bogat; el și-a făcut case mari și grădini frumoase și trăia foarte bine; pe babă, de milă, a pus-o găinăriță, iară pe cucuș îl purta în toate părțile după dânsul, cu salbă de aur la gât și încălțat cu ciuboțele galbene și cu pinteni la călcâie, de ți se părea că-i un irod de cei frumoși, iară nu cucuș de făcut cu borș.